

Законодавчі виклики у сфері державних закупівель у контексті Угоди про асоціацію між Україною та ЄС

Тридцятого січня відбувся захід, організований профільним комітетом Верховної Ради України з питань економічної політики спільно з проектом ЄС «Гармонізація системи державних закупівель в Україні зі стандартами ЄС», в якому взяли участь народні депутати, представники Апарату Верховної Ради, Секретаріату Кабінету Міністрів, Міністерства економічного розвитку і торгівлі, Міністерства фінансів, Антимонопольного комітету, інших державних органів, а також громадських і міжнародних організацій, зокрема Центру комерційного права, Трансперенсі Інтернешенел Україна, асоціації «Біржові та електронні майданчики».

Представник Мінекономрозвитку разом з експертами проекту ЄС поінформували про стан функціонування національної системи державних закупівель, її відповідності міжнародним стандартам, а також про стан та перспективи імплементації Розділу 9 (Державні закупівлі) Угоди про вільну торгівлю між Україною та ЄС у частині вдосконалення системи держзакупівель України.

Під час заходу міжнародні експерти акцентували на тому, що в Угоді про асоціацію України з ЄС передбачені поступове запровадження загальнодоступних інформаційних технологій, засобів електронної комунікації на основі міжнародної стандартизації, розвиток електронного урядування, у тому числі у сфері держзакупівель.

Учасники заходу також обговорили законодавчі ініціативи щодо вдосконалення державних закупівель, які знаходяться на розгляді в парламенті. З метою поетапного запровадження практики застосування електронних засобів під час проведення процедур закупівель учасники круглого столу визнали першочергову необхідність внесення на розгляд Верховної Ради законопроекту про внесення змін до Закону «Про здійснення державних закупівель» (щодо удосконалення системи державних закупівель та електронних закупівель) (реєстр. № 1551), який був рекомендований до прийняття в першому читанні профільним комітетом.

Водночас, підтримуючи в цілому актуальність вказаного законопроекту, учасники заходу висловлювалися за необхідність узгодження окремих положень законопроекту при його доопрацюванні до другого читання. Зокрема, голова правління Трансперенсі Інтернешенел Україна Андрій Марусов повідомив, що на сьогодні найгострішими проблемами у сфері державних закупівель для замовників є фактичне введення (нав'язування) платного оприлюднення всіх документів на порталі tender.me.gov.ua, а для учасників — масові неплатежі за виконаними ними договорами про закупівлі та обтяжливість конкурентних процедур (велика кількість документів, які необхідно отримати від незалежних організацій та подати в складі пропозиції).

Андрій Марусов назвав позитивні та негативні сторони законопроекту № 1551 від 22.12.2014. Тож на думку Трансперенсі ІнтернешенелУкраїна, **позитивними нормами** цього проекту є:

лише переможець торгів буде подавати обов'язкові довідки, згідно зі статтею 17 Закону (про те, що він не банкрут, не корупціонер тощо);

підвищення вартісних порогів закупівлі товарів і послуг від 100 тисяч гривень (без урахування ПДВ) до 200 тисяч гривень (з урахуванням ПДВ), оскільки інфляція вже давно знецінила обґрунтовані раніше вартісні межі закупівлі;

частково позитивним є запровадження електронних торгів. Але корупційний ризик у законопроекті № 1551 в тому, що повноваження на регулювання електронних закупівель передбачено передати урядові.

Негативними нормами законопроекту № 1551 є такі:

скасування безоплатного оприлюднення інформації про державні закупівлі на веб-порталі Уповноваженого органу;

скасування заборони учасникам, які вчинили антиконкурентні узгоджені дії, брати участь у державних торгах протягом трьох років;

«корупційна пастка» зі строками оскарження в АМКУ, який виражається у зменшенні строків на подання учасниками процедур закупівель скарг до АМКУ. Адже якщо раніше скарги на документацію конкурсних торгів могли подавати в будь-який строк з дня оприлюднення оголошення про початок до дати розкриття, то зміни, які вносяться законопроектом № 1551, зазначають, що скарги можна подавати не пізніше як за 5 днів до дати, встановленої для подання пропозицій конкурсних торгів.

Тож наприкінці доповіді Андрій Марусов запропонував відкликати урядовий законопроект № 1551 та швидко розробити з усіма стейкхолдерами прийнятну версію, на що знадобиться лише близько тижня. І щоб її подав уряд або група народних депутатів з усіх фракцій, на що знадобиться всього один день.

Представник Кабінету Міністрів України запитав у присутніх уповноважених працівників ДП «Зовнішторгвидав України» про те, яка сума необхідна підприємству для забезпечення функціонування веб-порталу на рівні не гіршому, як у «Кабінету замовника», за умови безоплатності користування веб-порталом.

Представники ДП «Зовнішторгвидав України» відповідально заявили, що така сума

становить 6,5 млн гривень на рік. При цьому вповноважені особи Мінекономрозвитку зауважили, що на потреби ДП «Зовнішторгвидав України» цього року з державного бюджету було виділено 3 млн гривень.

Андрій Марусов закликав народних обранців надати декілька мільйонів гривень ДП «Зовнішторгвидав України» на забезпечення якісного та безоплатного для замовників користування веб-порталом.

Представник Кабінету Міністрів України також висловив додаткові пропозиції на внесення до законопроекту № 1551, а саме:

у статті 16 Закону уточнити перелік документів, які повинні вимагати замовники від учасників для підтвердження їх відповідності кваліфікаційним критеріям;

зробити уточнення, що відповідальними за проведення процедури закупівлі є члени комітету з конкурсних торгів, а за укладення та виконання договору — керівник замовника або інша уповноважена на підписання договору особа;

для замовників, які підпадають під регулювання Закону України «Про особливості здійснення закупівель в окремих сферах господарської діяльності» вивести з під-дії Закону закупівлі в монополістів, а саме: закупівлі газу, електроенергії, тепло- і водопостачання, водовідведення тощо.

Наприкінці засідання круглого столу відбулася презентація концепції функціонування системи електронних торгів, розробленої учасниками пілотного проекту з реформи державних закупівель.

Олександр Стародубцев, координатор громадянської ініціативи «Прозорі закупівлі», розповів, що з першого лютого 2015 року розпочав діяти пілотний проект із проведення допорогових процедур закупівель шляхом електронних торгів. Замовниками, які випробовують такі електронні закупівлі, є Державне управління справами, Київська міська державна адміністрація, ДП НАЕК «Енергоатом», Національний банк України, Міністерство юстиції, Мінекономрозвитку України, Львівська міська рада, Держфінінспекція та інші.

Усі замовники, що входять до даного пілотного проекту, висловлять свої пропозиції та зауваження, які буде використано до законодавчого введення обов'язку здійснення електронних закупівель всіма замовниками, що планується здійснити до першого червня 2015 року.

Голова підкомітету з питань державної економічної політики, регулювання державних закупівель Комітету Верховної Ради України з питань економічної політики Альона Кошелєва, підсумовуючи, зазначила, що пропозиції та зауваження, висловлені учасниками під час обговорення, буде узагальнено та опрацьовано при підготовці відповідних законопроектів, а також передано до Мінекономрозвитку для подальшого їх використання.

при вдосконаленні нормативно-правової бази у сфері державних закупівель.